

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 21/2001
28.3.2001

Asia Korvausvaatimus

Virasto Lapin yliopiston kielikeskus

Korvausvaatimuksen perusteena olevat päätökset

Lapin yliopiston kielikeskuksen nimittämispäätökset määräajoiksi sivutoiminen tuntiopettaja (154 t) kevätlukukausi ja syyslukukausi 1994 sekä sivutoiminen tuntiopettaja (124 t) kevätlukukausi ja syyslukukausi 1995 sekä päätoiminen tuntiopettaja 1.8.-31.12.1996, 1.1.-31.7.1997 ja 1.8.-31.12.1997, 1.1.-31.7.1998, 1.8.1998 -31.7.1999.

Korvausvaatimus

A on vaatinut, että Lapin yliopiston kielikeskus veloitetaan suorittamaan hänelle korvaus virkasuhteen päättämisestä sekä tutkimaan mahdolliset muut seuraamukset kielikeskuksen johdolle.

Asian käsittely

Lapin yliopiston kielikeskus on antanut asiassa vastineen ja A sen jälkeen vastaselityksensä.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Voimassa olevan valtion virkamieslain nojalla A on nimitetty määräaikaisiin virkasuhteisiin Lapin yliopiston kielikeskuksessa ajoiksi sivutoiminen tuntiopettaja (154 t) kevätlukukausi ja syyslukukausi 1994 sekä sivutoiminen tuntiopettaja (124 t) kevätlukukausi ja syyslukukausi 1995 sekä päätoiminen tuntiopettaja 1.8. - 31.12.1996, 1.1.-31.7.1997 ja 1.8.-31.12.1997, 1.1.-31.7.1998, 1.8.1998 - 31.7.1999. A on vaatinut, että hänelle maksetaan korvaus, koska virkasuhde on päättynyt.

Valtion virkamieslain 56 §:n 1 momentin mukaan virkamiehellä, joka on ilman 9 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä perustetta nimitetty määräajaksi tai ilman pätevää syytä toistuvasti peräkkäin nimitetty 9 §:n 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, on oikeus virkasuhteen virastoon päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä tämän viraston virkamieheksi, saada virastolta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Lain 9 §:n 1 momentin mukaan virkamieheksi voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta.

Selvitys tapahtumista

A on toiminut viittaamissaan määräaikaisissa virkasuhteissa Lapin yliopiston kielikeskuksessa ruotsin kielen tuntiopettajan tehtävissä. Ennen virkamieslain voimaan tuloa A oli hoitanut tehtävää 6.8.1991 lukien.

Lapin yliopiston kielikeskuksen selityksen mukaan tuntiopettaja on päätoiminen, jos hän saa yhdessä korkeakoulussa 420 tunnin opetusmääräyksen tai poikkeuksellisesti lukukaudeksi 210 tunnin tuntiopetusmääräyksen. Saman korkeakoulun eri laitoksilla annettava opetus lasketaan yhteen päätoimisuutta määriteltäessä. Muut tuntiopettajat ovat sivutoimisia. Lapin yliopiston kielikeskuksessa ei ole vuosina 1991-1999 eikä myöhemmin missään vaiheessa ollut päätoimisuuden vaatimaa määrää pysyväisluonteisia vakinaisten lehtoreiden opetusvelvollisuuden ylittäviä ruotsin tunteja. A:n syyslukukaudella 1991 alkaneet ja kevätlukukaudella 1999 päättyneet määräaikaiset ruotsin kielen opetustehtävät kielikeskuksessa ovat perustuneet sijaisuuksiin, huojennuksiin ja yliopiston sisäisiin ja ulkopuolisiin opetusprojekteihin. Päätoimisuuksiin on liitetty myös avoimen yliopiston opetusta.

Vuonna 1997 kielikeskuksessa tapahtui johtajan vaihdos, jolloin aikaisemmin johtajana toiminut ruotsin kielen lehtori palasi omaan virkaansa. Tämä merkitsi ruotsin kielen tuntiopetuksen vähenemistä 224 tunnilla. Mainitun tuntimäärän poisjääminen ja aikaisempien vuosien laajimpien projektien päättyminen johti lukuvuonna 1999-2000 tilanteeseen, jossa päätoimisen tuntiopettajan tarvetta ei enää ollut.

Oikeudellista arviointia

A on työskennellyt Lapin yliopiston palveluksessa ruotsin kielen opettajana 6.8.1991 lukien. Virkasuhdeketju on ollut lyhyitä keskeytyksiä lukuunottamatta yhdenjaksoinen. Koska valtion virkamieslaki tuli voimaan 1.12.1994 ei tätä aikaisempia virkasuhteita sinänsä voida arvioida valtion virkamieslain nojalla. A:n pitkä virkasuhdeketju osoittaa kuitenkin, että hänen tekemänsä työ ei sellaisenaan ole ollut määräaikaista luonteeltaan olkoonkin, että virkasuhdeketjuun sisältyy kaksi viransijaisuutta. A:n työ on määrällisesti jonkin verran vaihdellut.

Vaikka työ itsessään olisi pysyvää, voidaan virkamies ottaa määräaikaiseen virkasuhteeseen jos siihen on perusteltu syy. Arvioitaessa sitä, onko virastolla perustetta määräaikaisen virkasuhteen käyttämiseksi, on lähtökohtana pidettävä määräaikaiseen virkasuhteeseen ottamisen aikaan tiedossa olevia seikkoja. Määräaikaisen virkasuhteen perusteen tulee siten olla sellainen että se on todennettavissa virkasuhteeseen ottamisen hetkellä.

Sellaiset seikat jotka ilmenevät ja ovat siten viraston tiedossa vasta jälkikäteen eivät voi tulla otetuiksi huomioon arvioitaessa onko virastolla ollut perustetta määräaikaisen virkasuhteen käyttämiseksi. Näin ollen esimerkiksi määräaikaisen virkamiehen hoitaman työn tai tehtävän todellinenkaan loppuminen ei merkitse että virastolla on ollut peruste määräaikaisen virkasuhteen käyttämiseen, ellei se ole ollut alunpitäen tiedossa.

Määräaikaisen virkasuhteen väitetyn käyttämisen perusteen tulee kohdistua siihen määräaikaiseen virkasuhteeseen jolla sitä perustellaan. Tiettyä määräaikaista virkasuhdetta ei siten voi tehokkaasti perustella seikoilla jotka sinänsä voivat muodostaa perusteen määräaikaiselle virkasuhteelle, jos ne eivät liity juuri kyseiseen määräaikaiseen virkasuhteeseen.

Työn huomattava määrällinen vaihtelu voi merkitä sellaista aitoa epävarmuutta työn jatkuvuuden osalta, että se voi muodostaa perusteen määräaikaiselle virkasuhteelle. Toisaalta työn määrällinen vaihtelu taikka työn osa-aikaisuus eivät kuitenkaan voi sellaisenaan oikeuttaa määräaikaisen virkasuhteen käyttämiseen. Tämä ilmenee mm. korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisusta KHO 2000 T:2941 ja KHO 2001 T: 428. Näissä tapauksissa on asia tosin ratkaistu kunnallisen viranhaltijan palvelussuhdeturvalain perusteella, mutta valtion virkamieslain 9 § on siinä määrin samanlainen kuin kunnallisen viranhaltijan palvelussuhdeturvalain 3 §, että mainitut ratkaisut soveltuvat hyvin valtion virkamieslain tulkinnan pohjaksi.

Lapin yliopisto on esittänyt A:n määräaikaisen virkasuhteen käyttämiseksi osin sellaisia perusteita joiden yhteyttä juuri A:n virkasuhteen määräaikaisuudelle ei ole osoitettu ja osin sellaisia perusteita jotka eivät ole voineet olla yliopiston tiedossa silloin kun A on otettu määräaikaisiin virkasuhteisiin. A:n työ on ollut osa-aikaista ja se on jossain määrin määrällisesti vaihdellut. Työ on kuitenkin ollut vakiintunutta ja siten luonteeltaan pysyvää. Lapin yliopistolla ei ole ollut perustetta ottaa A:ta toistuvasti määräaikaiseen virkasuhteeseen 1.8.1996-31.7.1999.

Päätös

Lapin yliopisto veloitetaan suorittamaa A:lle kuuden kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Siltä osin kuin A on vaatinut virkamieslautakuntaa tutkimaan Lapin yliopiston kielikeskuksen johdon toimintaa, vaatimus jätetään valtion virkamieslautakunnan toimintaan perustumattomana tutkimatta.

Sovelletut lainkohdat

Valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentti, 53 §:n 2 momentti ja 56 §.

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Virkamieslautakunnan päätös oli tulos äänestyksestä, jossa enemmistön muodostivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Paanetoja ja Sipiläinen sekä varajäsenet Kauppala ja Komulainen, ja vähemmistön jäsenet A. Nieminen ja Staffans sekä varajäsen Liuksia. Asian esittelijä Anneli Tulikallio.

Eri mieltä olleiden jäsenten A.Nieminen ja Staffans sekä varajäsen Liuksian lausuma:

Tutkimatta jättämistä koskevalta osin olemme samaa mieltä kuin enemmistö.

A on toiminut Lapin yliopiston ruotsin kielen opettajana vuodesta 1991 lähtien. Valtion virkamieslain (750/1994) tultua voimaan ensin sivutoimisena tuntiopettajana 31.12.1995 saakka ja sen jälkeen Lapin kesäyliopiston tuntiopettajana (56 t), Lapin yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen osa-aikaisena tuntiopettajana (79 t) 7.2.1996 - 18.4.1996 ja kielikeskuksessa 1.8.1996 - 31.7.1999 välisen ajan päätoimisena tuntiopettajana viidellä eri määräyskirjalla.

Yliopiston selvityksen mukaan tuntikertymiin lukuvuosiksi 1996-1999, jolloin A on siis ollut yhtäjaksoisesti virkasuhteessa Lapin Yliopistoon, vaikuttivat yliopiston sisäiset ja ulkopuoliset projektit, huojennukset ja sijaisuudet sekä avoimen yliopiston opetus. Lapin yliopiston kielikeskuksen ruotsin kielen opetuksen luonne on edellyttänyt A:n nimittämisen määräaikaisiin virkasuhteisiin. Lukuvuosina 1999-2000 tarvetta päätoimiseen tuntiopettajaan ei enää ollut. A:lla ei ole oikeutta vaatimaansa korvaukseen.

Hylkäämme korvausvaatimuksen.

Asian esittelijä, virkamieslautakunnan sihteeri, ilmoitti eriävänä mielipiteenään, että hänen päätösehdotuksensa oli samansisältöinen kuin vähemmistön äänestyslausuma.